

Referat „Kierunek zmian struktury zawodu mierniczego”,
Bronisław Lipiński, 1948 r.

KIERUNEK ZMIAN

Wolny zawód mierniczy liczył przed wojną około 1200 mierniczych przysięgłych. Narastające problemy gospodarcze jak Reforma Rolna, roboty publiczne, wymiar podatku zmusiły Państwo do stworzenia aparatu stałej obsługi mierniczej.

Nie będę szeroko omawiał połowiczności decyzji Rządów Drugiej Rzplitej nie przynoszących trwałych osiągnięć organizacyjnych i technicznych i strat, jakie stąd płynęły.

Miernictwo jest gałęzią techniki działającej, może jak żadna inna, pod wybitnym nakazem konieczności rozwiązania problemów społecznych. Dlatego w roku 1944 Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, wydając Manifest, określający reformy społeczne i strukturę gospodarczą kraju, przesądził pośrednio nową rolę zawodu mierniczego. Rola ta jest tym ważniejsza, że reformy w skali państwowej, posiłkujące się w części wykonawczej podkładem mapowym, musiały być wykonane w stosunkowo krótkim okresie. Dlatego też w celu wykonania reformy rolnej ogłoszono dekret mobilizacyjny zawodu mierniczego, który był pierwszym dekretem mobilizującym część sił technicznych Kraju.

Dnia 30 marca 1945 r. utworzony został Główny Urząd Pomiarów Kraju z zadaniem naczelnym opracowania mapy gospodarczej kraju i organizacji miernictwa w Polsce. Rozmiary akcji osadniczej i inne pilne prace inwestycyjne spowodowały narastanie wolnego zawodu, nader nielicznego w okresie prowadzenia reformy rolnej w latach 1944/45. Wolny zawód, stając się dysponentem kapitałów Państwa, zaprzął do pracy masę niewykształconego lub półwykształconego personelu, a stosunkowo wysokie zarobki spowodowały odpływ sił fachowych z aparatu państwowego do wolnego zawodu.

Mierniczowie przysięgli, przystosowując się do form obecnie obowiązujących i pod naciskiem obciążeń podatkowych, zrzeszyli się w znacznej mierze w spółdzielnie gospodarcze, wciągając

do nich dodatkowo część fachowców pozostających na służbie państwowej. Ponadto prac mierniczych podejmują się również fachowi urzędnicy państwowi, posiadający uprawnienia mierniczych przysięgłych, uzyskując na to zezwolenie swych władz naczelných.

Analiza sytuacji wykazuje, że w pierwszym okresie pod wpływem przemożnych bodźców i braków materiałowych nie udało się przeprowadzić prawidłowego rozwiązania struktury zawodu mierniczego, w myśl założeń dekretu z 30 marca 1945 roku.

Toteż obecnie istnieje tym większa konieczność szybkich zmian, zmierzających do dopasowania struktury zawodu mierniczego do modelu państwowego. Całkowite wyjaśnienie braków strukturalnych oraz wykreślenie drogi rozwojowej zawodu mierniczego ułatwi zrozumienie ewolucji, koniecznej w całokształcie zachodzących przemian.

Na odcinku inicjatywy prywatnej, jakim jest przedsiębiorstwo mierniczego przysięgłego, należy stwierdzić, że:

- a) jest ono komórką o charakterze przystosowanym do gospodarki kapitalistycznej,
- b) istnieją poważne trudności ze związaniem biur z gospodarką planową,
- c) mierniczy przysięgły dyskontuje nie tylko swoją pracę, ale i nadane mu przez Państwo uprawnienia,
- d) istnieje stałe zjawisko posługiwania się niewykształconym personelem, co od dawna i w sposób trwały dezorganizuje strukturę zawodu,
- e) wyposażenie tych biur jest prymitywne i na poziomie rzemieślniczym.

Nic więc dziwnego, że stan taki powoduje konieczność zmian struktury zawodu mierniczego.

Wychodząc z form ustrojowych modelu gospodarczego i społecznego Państwa Polskiego, należy w ramach Głównego Urzędu Pomiarów Kraju pozostawić planowanie i koordynowanie w skali państwowej, ewidencję i przechowywanie map i operatów mierniczych, nadzór

i kontrolę techniczną, legislację spraw dotyczących miernictwa, część prac mierniczych wynikających z administracji kraju i zadań wyższej konieczności, zadań naukowych, zadań objętych tajemnicą państwową itp. Inne resorty mogą posiadać dla swych stałych potrzeb o charakterze eksploatacyjnym personel mierniczy zatrudniony w ramach resortowego zakresu działania.

Pozostałe prace, prowadzone obecnie personelem urzędniczym lub wolnozawodowym, winny być wykonywane przez Państwowe Przedsiębiorstwo Miernicze. Przedsiębiorstwa te prowadziłyby prace miernicze na zlecenie resortów, samorządów i innych instytucji. Państwowe Przedsiębiorstwa Miernicze winny być ściśle podporządkowane Głównemu Urzędowi Pomiarów Kraju poprzez Wydziały Pomiarów, a nawet działać jako do pewnego stopnia oddziały wykonawcze tych Wydziałów z tą różnicą, że posiadałyby swą własną osobowość prawną, rachunkowość i własne kierownictwo techniczne. Przez stworzenie Państwowego Przedsiębiorstwa Mierniczego uzyskałoby się aparat fachowy, powiązany z obecną strukturą organizacyjną Techniki Polskiej, przy czym czynnik dyspozycyjny pozostałby w rękach Państwa. Rozwiązanie takie umożliwi podniesienie na wyższy poziom wyposażenia technicznego i organizacji pracy zawodu, usuwa sztywność aparatu administracyjnego, likwidując jednocześnie stare formy ustrojowe, przystosowane do gospodarki kapitalistycznej.

Dla zakończenia ogólnych rozważań przejdźmy do odpowiedzi na pytanie, jak będzie się kształtował wolny zawód. Znaczenie wolnego zawodu uzależnione jest bezpośrednio od rozwoju Państwowych Przedsiębiorstw Mierniczych. Niewątpliwie jest, że w pewnym okresie czasu winny one wchłonąć znaczną część wolnego zawodu mierniczego.

Tekst z „Przeglądu Geodezyjnego” nr 9/10 z 1948 r.
Skróty pochodzą od redakcji